

Studijų rinkimosi Pietvakarių Lietuvos regioninėse aukštosiose mokyklose motyvacijos veiksniai

ŽIVILĖ ADVILONIENĖ

Marijampolės kolegijos Edukologijos ir socialinio darbo fakulteto Ugdymo mokslų katedra, P. Armino g. 92, 68125 Marijampolė, Lietuva
El. paštas zivilead@centras.lt

Straipsnyje aptariami gimnazijas baigiančių jaunuolių tolesnio gyvenimo pasirinkimų ir studijų regioninėse aukštosiose mokyklose motyvacijos sociologinio tyrimo rezultatai. Gilinamasi, su kuo artimiausias gyvenimo perspektyvas sieja Pietvakarių Lietuvos regiono III–IV gimnazijos klasių mokiniai: kiek jas sieja su studijų, darbo, kitų veiklų pasirinkimu, kokie motyvai lemia studijų vietas ir studijų programos pasirinkimą, ypač regioninėse aukštosiose mokyklose. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad studijų vietas pasirinkimui įtakos turi studijų proceso kokybė, mokymosi sąlygos (kokybės aspektas), gyvenimo sąlygos ir pragyvenimo išlaidos, studijų kaina (finansinis aspektas), atsiliepimai apie instituciją (įvaizdžio aspektas). Rinktis studijų programą labiausiai motyvuoja galimybė studijuoti norimą specialybę, geras švietimo įstaigos įvaizdis, geros mokymosi sąlygos, pažangumo lygmuo. Studijų Pietvakarių Lietuvos regioninėse aukštosiose mokyklose motyvai siejami su galimybe rinktis norimą studijų programą, artumu, geromis mokymosi sąlygomis.

Raktažodžiai: aukštasis mokslas, studijų pasirinkimo motyvacija, koleginio lygmens studijos regione, studijų rinkimosi veiksniai

ĮVADAS

Globalizacijos ir daugiakrypčio judumo sąlygomis augant studijų ir karjeros pasirinkimo galimybėms ypač aktualu, kokias ateities perspektyvas mato regionuose gyvenantys jaunuoliai ir kas lemia jų pasirinkimus. Tai vienas iš svarbių šiandienos švietimo politikos ir strategijos klausimų: atsiveriant įvairesnėms galimybėms plečiasi jaunimo pasirinkimų spektras bei veiksniai, turintys įtakos studijų ir karjeros rinkimosi preferencijoms, taigi, ir jų pasiūlos pozicionavimo poreikiui kaip vienam iš karjeros motyvacinių veiksnių (Ries, Trout 2005; Bauman, Raud 2019; Castells 2006; Borlaug, Tellmann, Vavo 2023).

Straipsnyje pristatomo tyrimo kontekste aktualu analizuoti studijų regioninėse aukštosiose mokyklose rinkimąsi lemiančių veiksnių pobūdį, jų tarpusavio sąsajas ir pozicionavimo faktorius. Tyrimo lauko naujumą lemia ne tik menkas tiriamo reiškinio iširtumas, bet ir mokslinių žinių apie jį trūkumas, negalint jų gauti įprastinės statistinės apskaitos būdu, taip pat platesnių mokslinių diskusijų tyrimo metu sukauptų žinių apie tyrimo lauką poreikis,

metodologiniai tyriminės prieigos prie kitų tirtinų šio tyrimo lauko aspektų klausimai. Tyrimo aktualumą ir originalumą lemia ir jo specifika: Pietvakarių Lietuvos regione įsikūrusios regioninės kolegijos turi ne tik išskirtinę galimybę akademinės ir praktinės veiklos lygmeniu plėtoti bendradarbiavimo ryšius su sąlyginai lengvai pasiekiamomis kaimyninėje Lenkijoje įsikūrusiomis regioninėmis aukštosiomis mokyklomis. Specifikos į tyrimo lauką įneša ir tai, kad geras regioninių aukštojo mokslo švietimo įstaigų ir potencialių darbo vietų įvaizdis gali tapti vienu iš veiksnių, pritraukiančių jaunimą į regionus, padedančių jiems čia įsitvirtinti, įnešant savo žinių, darbo, veiklos pridėtinę vertę. Kita vertus, jaunimo imlumas naujovėms ir netradiciniams sprendimams reikalauja inovatyvių jį pritraukiančių karjeros pasiūlos sprendimų, tad norint jaunuolius pritraukti studijuoti ir dirbti regione svarbi ne tik ilgalaikė institucijos savęs pozicionavimo strategija (Ries, Trout 2005), bet ir geras įvaizdis, padedantis išlaikyti stabilumą, įtvirtinti išskirtinumą ir unikalią tapatybę (Castells 2006; Borlaug, Tellmann, Vavo 2023), pritraukiančią studentus ir jaunus specialistus.

Nors karjeros pasirinkimą dažnu atveju veikia įvairių mikro-, mezo-, makroveiksnių sąveika, stinga tyrimų, gvildenančių jų raišką regionuose. Užsienio šalyse tirta jaunimo karjeros pasirinkimo veiksnių individualistinėje ir kolektyvistinėje sociokultūrinėje terpėje specifika (Akosah-Twumasi ir kt. 2018), verslo (Ahmed ir kt. 2017), medicinos (Wang ir kt. 2023), pedagogines studijas pasirinkusiųjų motyvacija (Bergmark ir kt. 2018). Lietuvoje dažniausiai didžiuosiuose miestuose universitetų ir (ar) kolegijų lygmeniu fokusuotasi į motyvaciją, renkantis skirtingų kryptių profesiją ar ją vertinant: tirta tiek bendresnio pobūdžio studijų motyvacija (Lamanauskas, Railienė 2010), tiek konkrečių studijų kryptių pasirinkimas – sporto vadybos (Valantinienė, Eidukaitienė 2018), informatikos inžinerijos (Lieponienė, Ragalytė, Sinickas 2016), medicinos (Kardelienė 2016), farmakoteknikos ir kosmetologijos (Keibienė, Jonaitienė, Daukilas 2012), tikslųjų mokslų (Gecevičienė, Mazėtis 2014), geografijos (Brazauskas, Olberkytė, Stanaitis 2012), pedagoginių studijų (Nacionalinė švietimo agentūra 2023), magistrantūros (Mosta 2018). Nors daugelyje kitų tyrimų gilintasi į moksleivių ar skirtingo studijų lygmens studentų studijų motyvaciją, vis dėlto juose nepaliestas regioniško aspektas, todėl straipsnyje pristatomo tyrimo problema sieta su mokslinio žinojimo apie regioninių kolegijų patrauklumą gimnaziją bebaigiantiems jaunuoliams, gyvenantiems regione. Remiantis tuo, *tyrimo objektu* pasirinkta Pietvakarių Lietuvos regiono jaunuolių motyvacijos studijoms veiksniai. *Tyrimo tikslu* siekta identifikuoti veiksnius, lemiančius Pietvakarių Lietuvos regiono III–IV gimnazinių klasių mokinių motyvaciją studijoms jame įsikūrusiose aukštosiose mokyklose, identifikuojant šių veiksnių tarpusavio sąveiką ir hierarchiją. Tyrime kelti uždaviniai: remiantis Lietuvos ir užsienio šalių mokslinių tyrimų patirtimi ir jų metu gautų duomenų apžvalga, nustatyti vyraujančius jaunimo studijų ir karjeros rinkimosi išorinius veiksnius ir vidinius motyvus; identifikuoti, kas lemia Pietvakarių Lietuvos regiono jaunuolių motyvaciją renkantis *švietimo įstaigas* ir *studijų programas*, nustatant šių pasirinkimų sąsajas; nustatyti studijų *regioninėse kolegijose* Pietvakarių Lietuvos regione rinkimosi motyvaciją, identifikuojant jame gyvenančių jaunuolių artimiausius studijų ketinimus ir jų veiksnių hierarchiją pagal jų įtakos studijų rinkimuisi stiprumą. Kelta prielaida, kad regione gyvenančių jaunuolių studijų ketinimus labiausiai lemia norimos profesijos specialistų rengimas švietimo įstaigoje ir tik paskui aukštosios mokyklos regione ar už jo ribų rinkimasis bei socioekonominiai veiksniai (studijų kokybė, sąlygos, kaina). Tyrimo tikslui pasiekti pasitelkta mokslinių šaltinių analizė, anketavimas, statistinių duomenų analizė, turinio (kontent) analizė.

JAUNIMO STUDIJŲ IR KARJEROS RINKIMOSI VEIKSNIAI BEI MOTYVAI: TYRIMŲ PATIRTIS

Jaunimo motyvacija studijoms ir karjerai gvildenta daugelyje tyrimų (Abe, Chikoko 2020; Ahmed ir kt. 2022; Ahmed ir kt. 2017). Esama sistemine apžvalga grindžiamų studijų, nagrinėjančių sociokultūrinių veiksnių įtaką karjeros pasirinkimui (Akosah-Twumasi ir kt. 2018), tiriami studijų ir karjeros rinkimosi motyvai renkantis skirtingos krypties profesiją, pvz., sporto vadybos (Valantinienė, Eidukaitienė 2018), verslo (Ahmed ir kt. 2017), medicinos ir jai artimų sričių (Wang ir kt. 2023; Kardelienė 2016; Keibienė, Jonaitienė, Daukilas 2012), pedagoginio profilio (Bergmark ir kt. 2018; Nacionalinė švietimo agentūra 2023), tiksliųjų mokslų – matematikos (Gecevičienė, Mazėtis 2014), informatikos inžinerijos (Lieponienė, Ragalytė, Sinickas 2016). Straipsnyje pristatomam tyrimo laukui reikšmingas I. Kulikovskaya's, E. Mironovos (2022) tyrimas, atskleidęs, kad įtakos jaunimo sprendimams renkantis studijas Lietuvoje turi švietimo įstaigos įvaizdis ir žinomumas, atliepantis A. Rieso, J. Trouto (2005) pozicionavimo koncepcijai, įgalinančiai atpažinti veiksnus, lemiančius institucijų vertinimą ir įvaizdį pagal tai, kokias pozicijas jos užima visuomenėje, kaip save įtvirtina ir pozicionuoja. Remiamasi prielaida, kad institucijos gebėjimas perteikti informaciją apie save turi įtakos jos įvaizdžiui ir didina jos pasirinkimo galimybę. Ši prieiga svarbi tiriant Pietvakarių Lietuvos jaunuolių studijų motyvaciją.

Tiriamos tematikos kontekste svarbi P. L. Bergerio, Th. Luckmanno (1999) socialinės tikrovės konstravimo ir Z. Baumano, R. Raudo (2019), M. Castellso (2006) tapatumo teorijos, M. Destino ir kt. (2022), M. Mili, E. Towers (2022) išvalgos, suvokiant institucijos įvaizdį kaip nuolat kuriamą ir lemiantį jos žinomumą. Dėl kuriamojo tapatumo (*project identity*, Castells 2006) galimas jos tapatybės performavimas pereinant nuo klausimo, *kas ji yra* prie klausimo *kuo ir kodėl nori ir gali būti*. Kaip rodo įvairių kryptčių profesijų ir studijų programų rinkimosi motyvacijos tyrimai, šis aspektas ypač svarbus renkantis karjerą. I. Valantinienė, L. Eidukaitienė (2018) nustatė, kad sporto vadybos studijų programos pasirinkimą lemia makrosocialiniai veiksniai – masinės informacijos priemonės, švietimo įstaigų informacija ir tik paskui stojančiojo asmens savybės. Sąlyginai panašias išvalgas pateikė ir motyvaciją pedagoginėms studijoms gvildenęs Lietuvoje vykdytas tyrimas: augant atskirų sričių mokytojų poreikiui ir siekiant paskatinti jaunuolius rinktis atitinkamas studijas, nustatyta, kad motyvuojančiai veikia kelios paskatų grupės: finansinė (kaip ekonominio stabilumo garantas – stipendija studijų metu, atlyginimas po jų), pasitenkinimas pedagogine veikla ir socialinis statusas, prestižas (Nacionalinė švietimo agentūra 2023). Priešingai, S. A. Kazi, A. Akhlaq (2017) atskleidė, kad renkantis profesiją jaunimui svarbiausia tėvų ir bendraamžių įtaka, nors reikšmingos įtakos turi ir žiniasklaida, jaunuolio lytis, interesų sritis ir finansinės galimybės. Panašiai E. N. Abe, V. Chikoko (2020) identifkavo šeimos įtaką, asmens savybes ir profesinius lūkesčius: studijų programos rinkimosi motyvai siejami su vidiniu apsisprendimu ir lūkesčiais studijų rezultatui, t. y. tam, ko iš jų tolesnėje perspektyvoje tikisi stojantysis, jo aplinka ir visuomenė. Taigi, profesijos rinkimasis matomas ne tik kaip asmens ar šeimos pasirinkimas, bet vertinamas ir per visuomenės poreikių prizmę: kokius jos poreikius ir lūkesčius ji tenkins. Socioekonominį studijų rinkimosi lygmenį atskleidė ir K. A. Ahmedas ir kt. (2017), atkreipę dėmesį į tokius studijų ir karjeros rinkimosi aspektus, kaip socialinė padėtis, finansinės galimybės, studijų kaina ir potencialios įsidarbinimo galimybės.

N. Sharif ir kt. (2019), tyrinėję, kokios įtakos jaunuolių pasirinkimui turi mikrosocialinė aplinka, atskleidė santykinę įvairių karjeros pasirinkimo veiksnių reikšmę ir jų vidinę sąveiką, o numatomas būsimas pajamas ir profesijos prestižą kaip reikšmingus jos rinkimosi motyvus. Nustatyta, kad reikšmingos įtakos karjeros rinkimuisi turi „socialiniai, ekonominiai

ir <...> asmeniniai ypatumai“ (Almario 2021: 84), ne mažiau svarbios stojančiojo asmens savybės ir akademiniai gebėjimai. Štai specifinės, geografijos studijų programos rinkimasi lemia kryptingas stojančiojo asmeninis pasirinkimas ir įsitikinimas jo tikrumu, susidomėjimas studijų krypties dalykų turiniu, ketinimas ateitį sieti su specialybe (Brazauskas, Olberkytė, Stanaitis 2012).

M. N. Shahzadas ir kt. (2018) atskleidė dar vieną karjeros rinkimosi motyvacijos klodą: renkama pagal profesijų pasiūlos-paklausos situaciją rinkoje, išsilavinimo lygmenį, socio-ekonominę padėtį, realias profesijos rinkimosi galimybes, asmens savybes. Prieita prie išvados, kad karjeros pasirinkimą lemia ir vidinė motyvacija, interesai, ji motyvuotai pasirenkama atsižvelgiant į pažangumą, išsilavinimo lygmenį (Shahzad ir kt. 2018). Panašiai J. Wang ir kt. (2023), tirdami medicinos kryptį pasirinkusių jaunuolių motyvaciją, nustatė, kad specialybė, išsimokslinimo ir akademinis lygmuo, šeimos pajamos ir įgyta klinikinė patirtis turi įtakos būsimo darbo vietos pasirinkimui ir pajamoms, o tai tampa ir svarbia išankstine motyvacija renkantis studijas. Saviti Z kartos jaunuolių pasirinkimai: jų profesijos rinkimasi lemia išoriniai ir vidiniai socialiniai veiksniai – pasirinkti tinkamą karjerą daugiau galimybių turi patiriantieji stipresnę tėvų, įgijusių prestižinę profesiją ir gaunančių didesnę atlyginimą, įtaką, nes stojančiųjų pasirinkimus motyvuoja tėvų pavyzdys, lūkesčiai ar net spaudimas ir tik paskui profesijos prestižas bei potencialus būsimas darbo užmokestis (Ahmed ir kt. 2022). Taigi, jaunuolių studijų ir karjeros pasirinkimą veikia tiek reikšmingi kiti, tiek šeimoje ir visuomenėje nusistovėję individualios ar kolektyvinės vertybės bei elgsenos modeliai. Svarbi ir vidinė motyvacija (asmens siekiai, domėjimasis profesija, karjeros planai), potencialios įsidarbinimo galybės, būsimo darbo prestižas ir užmokestis.

TYRIMO METODOLOGIJA

Sociologinis tyrimas¹ atliktas vadovaujantis pagrindiniais socialinių tyrimų metodologiniais principais. Tyrimui pasitelktas anketavimas, apklausiant Pietvakarių Lietuvos regione įsikūrusių gimnazijų ir kitų vidurinių išsilavinimą teikiančių švietimo įstaigų III–IV gimnazinių klasių mokinius kaip potencialius būsimus aukštųjų mokyklų, tarp jų ir regioninių kolegijų studentus, siekiant identifikuoti artimiausius jų ketinimus ir lūkesčius aukštajam mokslui. Pirmiausia į tyrimui atrinktas 33 regione įsikūrusias viduriniojo ugdymo institucijas išsiųstas kvietimas dalyvauti tyrime, o gavus sutikimą tyrimo populiacijai nustatyti atlikta žvalgomoji vadovų apklausa, prašant nurodyti realų mokykloje besimokančių šių klasių mokinių skaičių. Pagal gautus duomenis, taikant sisteminę atsitiktinę atranką, į tyrimą atrinkta $N = 810$ mokinių, atstovaujančių $N=2989$ populiacijai, tačiau realiai tyrime dalyvavo $N = 746^2$ mokiniai. Suderinus su mokyklų ir klasių vadovais bei mokinių tėvais atrinktiems respondentams elektroniniu paštu buvo išsiųsta internetinė nuoroda į anketą, prašant ją užpildyti nuotoliniu būdu. Anketoje pateikti klausimai orientuoti į mokinių artimiausius planus įgijus vidurinį išsilavinimą, numatomos rinktis studijų vietos ir programos motyvus. Pateikti 28 uždari ar pusiau uždari, 10 atvirų, 5 sociodemografiniai klausimai, prašant pažymėti vieną labiausiai tiriamojo nuomonę atitinkančią atsakymo variantą arba įrašyti savo nuomonę. Klausimynas

¹ Straipsnyje pristatoma dalis pagal projektą „Jaunimo motyvacijos studijoms tyrimas ir pasirengimo karjerai galimybių didinimas Pietvakarių Lietuvoje“ atlikto tyrimo rezultatai.

² Tyrime dalyvavo mažiau mokinių, nei buvo atrinkta: iš atrinktų $N = 810$ mokinių į kvietimą dalyvauti neatsiliepė arba anketų neužpildė 64 mokiniai, tad tyrime dalyvavo kiek mažiau tiriamųjų, nei buvo numatyta – $N = 746$.

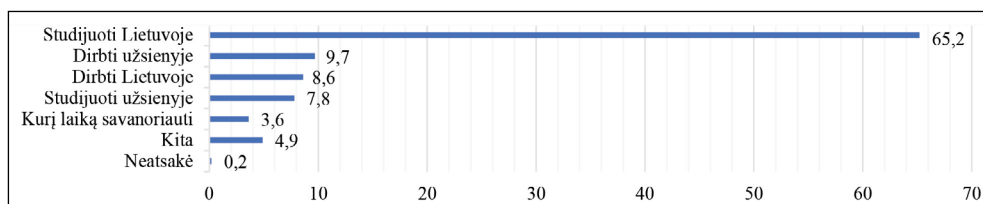
sudarytas remiantis ankstesniame tyrime tyrėjų komandos taikytu ir, pasitelkiant šios srities ekspertus, validuotu klausimynu (Advilonienė ir kt. 2009). Tyrimas vyko 2019–2020 metais. Gautų duomenų analizei taikyta statistinių duomenų analizė; atvirų klausimų analizei turinio (kontent) analizė. Tyrimo duomenų patikimumą užtikrino pakankama respondentų imtis, metodų trianguliacija: anketavimas, statistinių duomenų analizė (taikyta SPSS programa), turinio (kontent) analizė. Tyrime remtasi tiriamųjų laisvanoriškumo principu, užtikrinant anonimiškumą ir konfidencialumą.

TYRIMO REZULTATAI

Analizuojant III–IV gimnazijos klasėse Pietvakarių Lietuvos regione besimokančių jaunuolių planus įgijus vidurinį išsilavinimą nustatyta, kad didžioji dalis (73,7 %) artimiausią ateitį siejo su studijomis (65,2 %) ar darbu (8,6 %) Lietuvoje. Penktadalis (17,5 %) planavo vyksti į užsienį studijų (7,8 %) ar darbo (9,7 %) tikslais. Prioritetiniai pasirinkimai (73,0 %) sieti su išsimokslinimo siekiu (65,2 % Lietuvoje, 7,8 % užsienyje) ir daug rečiau su darbu (8,6 % Lietuvoje, 9,7 % užsienyje, žr. 1 pav.). Matomas ir per dešimtmetį trigubai išaugęs veiklų užsienyje populiarėjimas: nuo 2,5 % iki 7,8 % padaugėjo vykstančiųjų studijuoti, nuo 3,9 % iki 9,7 % dirbti (Advilonienė ir kt. 2009). Tikėtina, kad įtakos tam galėjo turėti platesnės studijų kitose šalyse galimybės, detalesnė informacija apie jas, palankesnės studijų sąlygos.

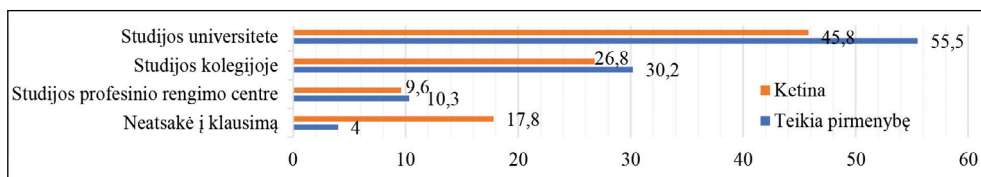
Beveik trys ketvirtadaliai ketino siekti aukštojo išsimokslinimo (72,6 %, iš jų 45,8 % universitete, 26,8 % kolegijoje), dešimtadalis orientavosi į profesines studijas (9,6 %). Panašios tendencijos atsiskleidė ir *prioritetiniame* švietimo įstaigų vertinime: didžioji dalis *rinktųsi* studijas universitete (55,5 %), beveik trečdalis kolegijoje (30,2 %). Studijų lygmens pasirinkimo *ketinimai* atitiko *prioritetinį* vertinimą, nors universiteto pirmaeilis statusas pozicionuotas dažniau (55,5 %), nei ketinta ten studijuoti (45,8 %). Tikėtina, kad tą iš dalies lėmė dalies jaunuolių neapsisprendimas (17,8 %, žr. 2 pav.), realios (ne)galimybės dėl pažangumo, finansinių galimybių, todėl pasirinkimuose fiksuojamas *lūkesčių-ketinimų* atotrūkis.

Pagal planuojamą studijų vietą pasitvirtino ilgalaikės regione stebimos tendencijos: kaip ir 2009 m. populiariausiais liko VU (17,2 %), KTU (13,7 %), VDU (7,7 %), tarp kolegijų Kau-no (15,2 %) ir Marijampolės (3,9 %) kolegijos. Atviru klausimu identifikuotos populiariausios studijų kryptys: inžinerinė, pedagoginė, IT, menų, biomedicinos, vadybos, „gerai apmokama“³ patinkanti specialybė („kas man patinka“). Matoma tendencija rinktis tradiciškai populiarias studijų programas, tačiau dalis jų Pietvakarių Lietuvos regiono kolegijose nesiūlomos.



1 pav. Artimiausi ketinimai įgijus vidurinį išsilavinimą, proc.

³ Tiriamųjų kalba netaisyta, pateikiamos originalios citatos.



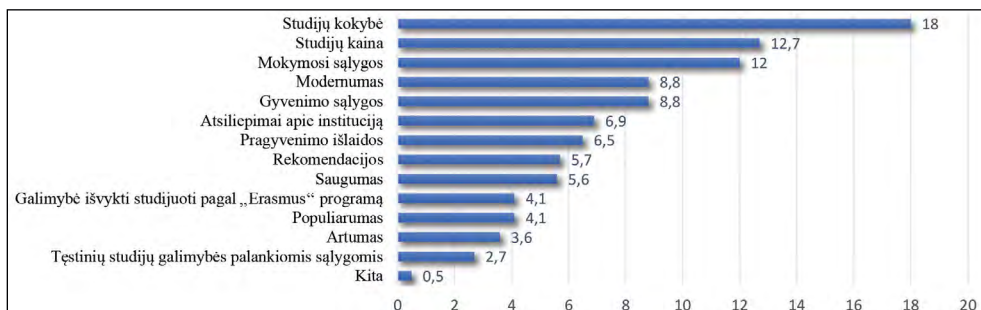
2 pav. Ketinimai ir prioritetai renkantis švietimo įstaigą, proc.

ŠVIETIMO ĮSTAIGOS IR STUDIJŲ PROGRAMOS RINKIMOSI MOTYVACIJA

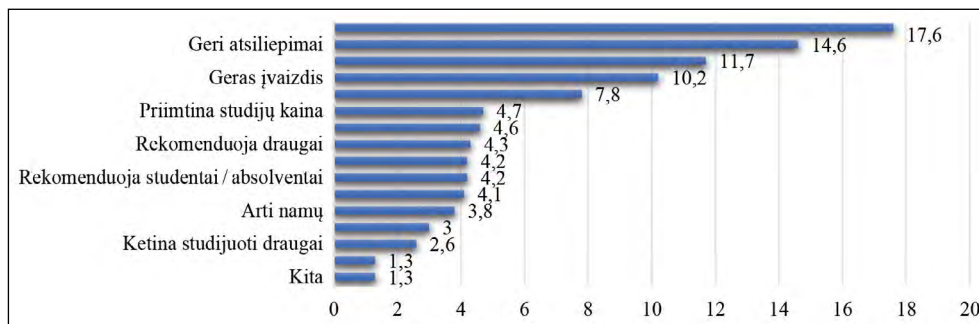
Pietvakarių Lietuvos regiono jaunuolių karjeros ketinimai tirti keliais aspektais: a) per potencialų švietimo įstaigos, b) studijų programos ir c) išskirtinai tik regioninės kolegijos rinkimosi motyvą. Nustatyta, kad *švietimo įstaigos potencialus rinkimasis* susijęs su studijų organizavimu: kokybe (18,0 %), mokymosi sąlygomis (12 %), modernumu (8,8 %). Antroji veiksnių grupė apima *finansinius aspektus*: studijų kainą (12,7 %), gyvenimo sąlygas (8,8 %) ir išlaidas (6,5 %), trečioji – *švietimo įstaigos įvaizdį* – atsiliepimus (6,9 %), rekomendacijas (5,7 %). Mažiausiai svarbu renkantis aukštąją mokyklą – saugumas (5,6 %), populiarumas, „Erasmus“ studijų galimybė (po 4,1 %), artumas (3,6 %, žr. 3 pav.). Tad studijų vietos pasirinkimui įtakos turi studijų *kokybė*, gyvenimo sąlygos (*finansinis aspektas*), prestižas (*įvaizdžio aspektas*).

Renkantis *studijų programą* labiausiai motyvuoja galimybė studijuoti norimoje studijų programoje (17,6 %). Antra pagal dažnumą motyvų grupė – švietimo įstaigos prestižas: geri atsiliepimai (14,6 %), įvaizdis (10,2 %). Dešimtdaliui svarbu geros mokymosi sąlygos (11,7 %), pažangumas (7,8 %), mažiau nei 5 % svarbu patraukli studijų kaina, geros gyvenimo sąlygos, artumas (žr. 4 pav.).

Taigi, matoma sąlyginė *prioritetų ir motyvų takoskyra* renkantis *studijų vietą* ir *programą*: renkantis *švietimo įstaigą* akcentuojama studijų kokybė ir kaina, institucijos įvaizdis, o renkantis *studijų programą* – norimos srities specialistų rengimas, geros mokymosi sąlygos, palankus institucijos vertinimas, galimybė įstoti, o finansinė pusė ir mikrosocialinės aplinkos įtakos reikšmė mažesnė.



3 pav. Motyvai potencialiai renkantis švietimo įstaigą, proc.



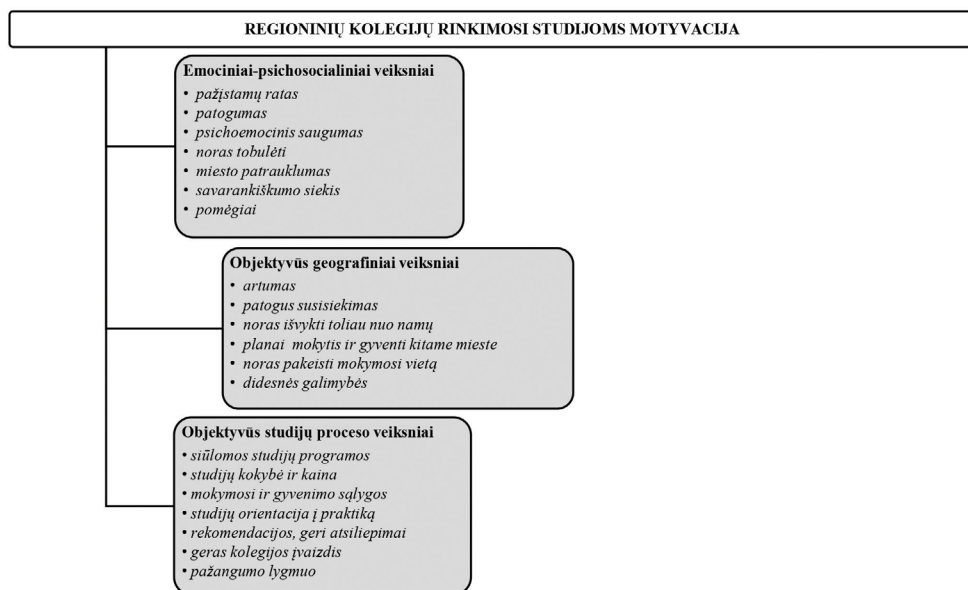
4 pav. Motyvai potencialiai renkantis studijų programą, proc.

STUDIJŲ REGIONINĖSE KOLEGIJOSE MOTYVACIJA

Analizuojant motyvacijos veiksnius, lemiančius mažesnės tiriamųjų dalies *studijų konkrečiose regioninėse Pietvakarių Lietuvos aukštosiose mokyklose* rinkimąsi, pasitelkta atvirų klausimų turinio (kontent) analizė. Atsiskleidė *psichosocialiniai* regioninės kolegijos rinkimosi aspektai: norima būti tarp pažįstamų („draugai“, „turiu pažįstamų“), gyventi su giminėmis, išsprendžiant ryšių su artimaisiais nepraradimo ir gyvenamosios vietos klausimą („tame mieste jaučiuosi savas ir nesu vienas“; „labiau pažįstu <...> miestą, <...> daugiau pažįstamų ir artimųjų“; „galimybė gyventi ne bendrabutyje“). Taigi, kitaip nei bendrąja prasme numatant potencialiai pageidaujama studijų vietą ir studijų programą (žr. 3–4 pav.), kryptingai renkantis studijas konkrečioje regioninėje kolegijoje svarbus tampa psichoemocinio saugumo veiksnys, susijęs su patogumu ir prieraišumu. Matomos didesnės galimybės pomėgiams, tobulėjimui („sportas“, „pasiekti kažko daugiau gyvenime, tobulėti“), savarankiškumui („norėčiau mokytis išvykus į kitą miestą. Taip mokyčiausi savarankiškumo ir elgesio su biudžetu“, „išbandyti save“), patogumui („lengvesnis nuvykimas“, „viskas šalia“).

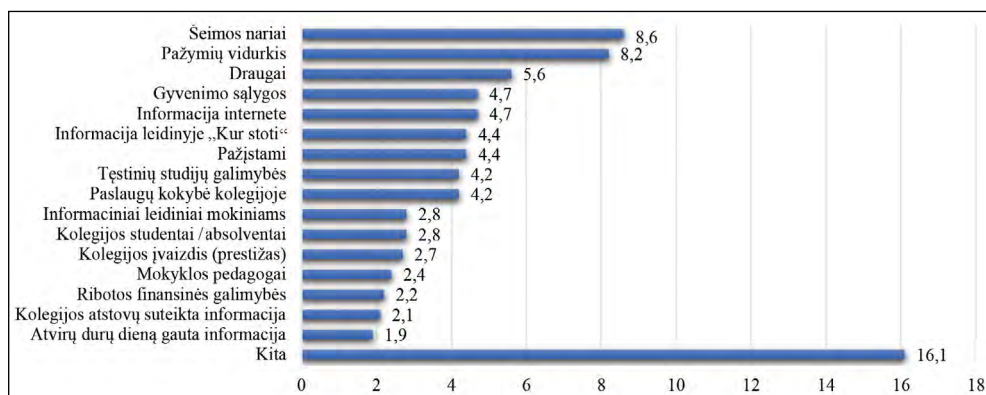
Kita motyvų grupė sieta su *objektyviais geografiniais veiksniais*: atsiskleidė prieraišumas artimiesiems, namams arba, priešingai, savarankiškumo siekis renkantis tolimesnę studijų vietą, planuojant ateitį kitame mieste. Renkantis studijas regione, svarbu artumas („arčiau <...>, turėčiau galimybę grįžti namo kiekvieną dieną, nereikėtų gyventi bendrabutyje“; „pigiau išėity pragyvenimas“) ar noras „išsikraustyti iš namų“, „pakeisti aplinką“, „pagyventi kitame mieste“, argumentuojant platesnėmis studijų, darbo, poilsio galimybėmis („daugiau perspektyvų“, „geresnės <...> galimybės <...> dirbti ir mokytis“, „platesnis pasirinkimas <...> praleisti laisvalaikį“). Trečioji studijų regione rinkimosi motyvų grupė – *objektyvūs studijų proceso aspektai*: didesnis studijų programų pasirinkimas, geresnė jų kokybė, gyvenimo ir mokymosi sąlygos, geri atsiliepiamai, pažangumas. Pabrėžta galimybė rinktis norimą studijų programą („moko mano norimą specialybę“), studijų kokybė („inovatyvesnė kolegija“; „geresnė mokymo kokybė“; „įvairesnių paskaitų iš įvairesnių dėstytojų“). Svarbios „geresnės mokymosi sąlygos“, „daugiau praktikos“, geras kolegijos įvaizdis („geriau vertinama“, „daug gerų atsiliepiamų“), pažangumas („mokymosi sugebėjimai“; „egzaminų rezultatai“), finansinės galimybės („lemia kainos <...> pasirinkimas“, žr. 5 pav.).

Teirautasi ir apie konkrečią Pietvakarių Lietuvos regione įsikūrusią ilgametes ugdymo tradicijas turinčią regioninę kolegiją, tiriant, kas lemia studijų joje pasirinkimą. Paaikškėjo, kad svarbu tiesiogiai gaunamos rekomendacijos mikrosocialinėje aplinkoje (14,2 %: 8,6 % iš



5 pav. Motyvacija renkantis studijas regioninę kolegiją

šeimos narių, 5,6 % draugų), galimybė rinktis studijas pagal savo pažangumą (8,2 %). Daug mažiau svarbu gyvenimo sąlygos, informacija apie kolegiją (4,4–4,7 %), tęstinių studijų galimybė (4,2 %, žr. 6 pav.), nenurodė 18 %. Atvirame klausime išryškėjo ir *objektyvūs geografiniai* (arti namų, gera vieta), *studijų proceso* (norima studijų programa, geras parengimas ir mokymosi sąlygos, perspektyvu, žemesnis stojimo balas), *institucijos įvaizdžio* (geri atsiliepimai) veiksniai. Rinktis studijas konkrečioje regioninėje kolegijoje motyvuoja ir patogumas („*neriektų važiuoti į kitą miestą*“; „*arti namai, yra kur gyventi*“, „*dėl palankios vietos*“, geras susisiekimas

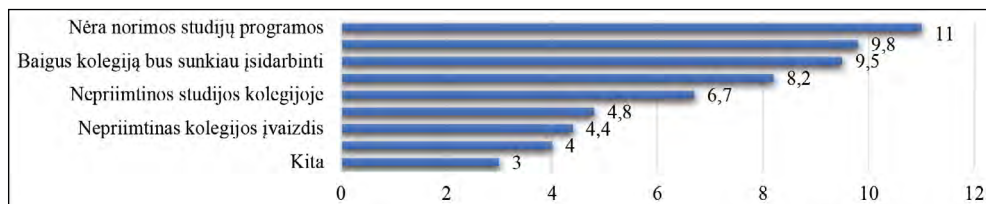


6 pav. Motyvacijos rinktis studijas konkrečioje regioninėje kolegijoje veiksniai, proc.

(„dėl susisiekimo“). Vienas pagrindinių kompleksinių motyvų – norimų specialistų („yra mano norima specialybė“) geras parengimas („gerai paruošia“), palankios mokymosi sąlygos („lankstus <...> požiūris į studentus“, „geros sąlygos mokytis“), geri atsiliepimai („gera mokykla, geri atsiliepimai“), perspektyvumas („geros perspektyvos“, „galėčiau gauti geresnę darbą“), žinių ir išsilavinimo siekis („įgyčiau <...> daugiau žinių“), galimybė studijuoti „turint žemesnius įvertinimus“. Taigi, rinktis studijas regioninėje kolegijoje motyvuoja tiek objektyvūs, tiek subjektyvūs geografinio artumo, studijų organizavimo ir kokybės, institucijos įvaizdžio veiksniai.

Priešingai, kolegija nesirenkama nesant norimos studijų programos (11 %), norima studijuoti toliau nuo namų (9,8 %), didmiestyje (8,2 %), tikima įgijus koleginių išsilavinimą būsiant sunkiau įsidarbinti (9,5 %), studijos kolegijoje vertinamos kaip nepriimtinos (6,7 %), neprestižinės (4,0 %), suteikiančios mažiau žinių (4,8 %), abejojama kolegijos įvaizdžiu (4,4 %, žr. 7 pav.), priešasčių nenurodė 38,6 %. Atviru klausimu taip pat atsiskleidė nenoro studijuoti regioninėje kolegijoje objektyvūs (nepalankus studijų procesas ir kolegijos įvaizdis, nepatogus susisiekimas, aukštesnio išsilavinimo siekis) ir subjektyvūs psichoemociniai veiksniai (nepatinka miestas / kolegija, nematoma perspektyvų, savivertės trukdžiai). Trukdžiu tampa ir nesanti norima studijų programa („nėra norimų studijų“; „studijų krypties“), abejojama studijų kokybe („prastas specialistų parengimas“; „prasto lygio studijų programos“), brangios studijos („jeigu būtų pigu, norėčiau“), menkos žinios apie kolegiją („neturiu pakankamai informacijos apie šią kolegiją“), nepalankus įvaizdis („neprestižinė ir nėra labai gerai žinoma“), neparanku geografiškai: „didelis atstumas“, nepatogus susisiekimas, „nepatogi vieta“. Dalis jaunuolių ketina išvykti toliau nuo namų: pakeisti aplinką, siekti savarankiškumo („per arti namų“; „išvykti <...>, išbandyti ką nors naujo. <...> gyventi savarankiškai“; „įgyti patirties“; „studijos kitame mieste <...> patraukliau, <...> daugiau <...> praktikos“). Psichoemociniai studijų regioninėje kolegijoje nesirinkimo motyvai sieti ir su perspektyvų stoka („nėra galimybių“; „perspektyvos nematau“), aukštesniais siekais („kolegija nesuteikia <...> tokių <...> galimybių“; „nėra vieta, kurioje galėčiau siekti savo užsibrėžtų tikslų“). Motyvas nesirinkti studijų regione sietas ir su aukšta („manau esu vertas daugiau“) ar žema saviverte („nesugebėčiau“), siekiu studijuoti žinomame mieste („rinkčiausi labiau pažįstamą miestą“). Atpažįstamas ir subjektyviu patinka–nepatinka grindžiamas motyvas („nepatinka kolegija, <...> miestas“, „miestas, kuriame nėra ką veikti“).

Taigi, studijuoti regioninėse kolegijose motyvuoja edukaciniai, psichoemociniai, ekonominiai, aspektai: norima studijų programa, parankios mokymosi sąlygos, patogumas, geras švietimo įstaigos įvaizdis. Priešingai, demotyvuoja nepalankūs aspektai: nėra norimos studijų programos, prastesnė studijų kokybė ir studijų lygmuo, atstumas, nepatogus susisiekimas, aukštesnio išsilavinimo siekis, miesto ar kolegijos nepažinimas. Kita vertus, nepaisant pakankamos respondentų imties, būta tam tikrų tyrimo ribotumų: ne visi į tyrimą atrinkti moksleiviai dalyvavo tyrime, tad duomenys surinkti iš mažesnio skaičiaus respondentų, nei planuota. Be to, dalis



7 pav. Nenoro studijuoti konkrečioje regioninėje kolegijoje veiksniai, proc.

anketoje pateiktų klausimų buvo atviri, ir nors į juos atsakė absoliuti dauguma tiriamųjų, ne visi atsakymai buvo išsamūs, todėl ne į visus klausimus gauti aiškūs, argumentuoti atsakymai. Tai apsunkino išsamesnę duomenų analizę. Tyrimo ribotumai susiję ir su tuo, kad anketa buvo platinama internetu, tad tiriamiesiems nebuvo galimybės pasitikslinti kilus neiškumams, todėl dalyje klausimų tam tikra dalis tiriamųjų neišsakė savo pozicijos. Nepaisant to, gauti duomenys leido pastebėti pagrindines moksleivių pasirinkimų tendencijas ir numatyti galimas tolesnes tyrimo kryptis – gilintis į kituose Lietuvos regionuose įsikūrusių kolegijų rinkimosi motyvaciją, tiriant regioninių aukštųjų mokyklų subjektyvių ir objektyvių rinkimosi veiksnių vidinę hierarchiją ir ją lemiančius faktorius, regioninių kolegijų rinkimosi specifiką kituose regionuose, palyginti su didmiesčiuose įsikūrusių aukštųjų mokyklų rinkimosi studijoms.

DISKUSIJA

Lietuvos ir užsienio autorių tyrimuose (Valantinienė, Eidukaitienė 2018, Nacionalinė švietimo agentūra 2023; Mosta 2018; Lieponienė, Ragalytė, Sinickas 2016; Abe, Chikoko 2022; Ahmed ir kt. 2020; Ahmed ir kt. 2017) analizuota jaunuolių karjeros rinkimosi motyvacija. Straipsnyje pristatomas empirinis tyrimas, kaip ir kitų tyrėjų duomenys atskleidė, kad renkantis studijas aukštojoje mokykloje svarbūs socialiniai, psichoemociniai, sociokultūriniai, ekonominiai veiksniai ir motyvai. Empirinio tyrimo duomenys daugiausia atitinka ankstesnių Lietuvoje ir užsienio šalyse atliktų tyrimų rezultatus, vis dėlto nustatyta, kad greta kitų veiksnių studijų pasirinkimą ar jų nesirinkimą regioninėse kolegijose lemia ir subjektyvūs aspektai: (ne)patinkantis miestas ar švietimo įstaiga, išankstinės nuostatos nuvertinant koleginio lygmens studijas arba priešingai, siekiant *praktinio* specialistų rengimo ir *orientuojantis į praktinių įgūdžių ugdymą*. Visgi, bene ryškiausiai atsiskleidusi tendencija yra tai, kad jaunuolių motyvaciją studijoms regioniniame koleginiame sektoriuje lemia norimos studijų programos buvimas švietimo įstaigoje, į antrą planą nustumiantis studijų kokybę, sąlygas, kainą, geografinę vietą, vidinę motyvaciją studijuoti arti ar toliau namų. Taigi, tyrimo rezultatai patvirtino, kad studijų rinkimąsi veikia tiek išorinė (Valantinienė, Eidukaitienė 2018; Kulikovskaya, Mironova 2022; Ahmed ir kt. 2017; Almario 2021; Akosah-Twumasi ir kt. 2018), tiek vidinė stojančiojo ar jo aplinkos motyvacija (Brazauskas, Olberkytė, Stanaitis 2012; Kazi, Akhlaq 2017; Abe, Chikoko 2020). Kita vertus, dėl regioninių aukštųjų mokyklų rinkimosi motyvacijos tyrimų trūkumo sunku pasakyti, kokie specifiniai studijų rinkimosi ar nesirinkimo regione veiksniai dažniausiai dominuoja. Tačiau empirinio tyrimo rezultatai papildoma jau turimas įžvalgas apie socialinius veiksnius, lemiančius studijų rinkimosi motyvaciją ir įneša svarbias įžvalgas apie regioninių kolegijų rinkimąsi studijoms, visų pirma orientuojantis į praktinį studentų rengimą. Kita vertus, studijų regioninėse kolegijose rinkimosi motyvacija atsiskleidė keliais segmentais: per studijų procesą (pageidaujamos specialybės buvimas, studijų kokybės lygmuo, galimybė derinti studijas ir darbą), geografinį artumą, finansinius (pigesnės studijos, pragyvenimas), psichoemocinius (artumas, gyvenimas pas pažįstamus, savarankiškumas), orientavimosi į praktiką aspektus. Norima rinktis ir iššūkius keliančias studijas – išgirsti įvairnesnius dėstytojus, mokytis elgtis su biudžetu, tobulėti.

IŠVADOS

Reikšmingiausių veiksnių renkantis profesiją, Lietuvos ir užsienio šalių tyrimų duomenimis, pozicionuojama mikrosocialinė aplinka (tėvų, artimųjų, pažįstamų, draugų patarimai ir pavyzdys). Greta šio faktoriaus svarbiais renkantis studijas ir karjerą moksliniuose tyrimuose

identifikuojami tokie aplinkos nulemti išoriniai veiksniai, kaip studijų sąlygos ir kokybė, socioekonominės aplinkybės (studijų kaina, atstumas iki studijų vietos, pragyvenimo išlaidos), karjeros perspektyvos (įsidarbinimo galimybė, darbo sąlygos, užmokestis), rečiausiai minima vidinė asmeninė jaunuolių motyvacija, grindžiama jų asmens savybėmis, gebėjimais, polinkiu profesijai.

Nustatyta, kad Pietvakarių Lietuvos regione gyvenančių jaunuolių *studijų vietos (švietimo įstaigos)* rinkimosi motyvaciją reikšmingiausiai veikia planuojamų rinktis studijų kokybė, antru pagal svarbumą faktoriumi išskiriamos socioekonominės aplinkybės – studijų kaina, pragyvenimo išlaidos, gyvenimo sąlygos. Švietimo įstaigos įvaizdis *renkantis studijų vietą* (aukštąją mokyklą ir jos lygmenį) jaunuoliams yra mažiau svarbus, nei *renkantis studijų programą*: pastaruoju atveju antras pagal reikšmingumą veiksnys yra aukštosios mokyklos įvaizdis, atsiliepiamai apie ją, o artumas, gyvenimo sąlygos studijų metu vertinami kaip antraplaniai profesijos rinkimosi veiksniai.

Didžioji dalis Pietvakarių Lietuvos regiono jaunuolių artimiausių ateitį sieja su Lietuva: iš karto po gimnazijos baigimo du trečdaliai ketina studijuoti Lietuvoje, mažiau nei dešimtadalis čia dirbti, apie penktadalis nori studijuoti ar dirbti užsienyje. Apie trys ketvirtadaliai studijuoti ketinančių Pietvakarių Lietuvos regiono gimnazistų planavo siekti aukštojo išsilavinimo universitete ar kolegijoje, renkantis tradiciškai populiarias studijų kryptis, tačiau regioninės kolegijos tik iš dalies tenkina jiems patrauklių specialybių poreikį – nesiūlo norimų IT srities, medicinos, meno, inžinerijos, technologinio pobūdžio programų. Tiriant regioninių kolegijų rinkimosi motyvaciją atskleista, kad *rinktis studijas* jose ar jų *nesirinkti* motyvuoja objektyvūs (studijų proceso, kokybės, geografinės vietos) ir subjektyvūs (miesto ar kolegijos (ne)patrauklumas, karjeros siekiai, institucijos įvaizdis, savivertė) veiksniai. Pagrindinė paskata *nesirinkti* studijų regioninėje kolegijoje – nėra norimos studijų programos, geografiškai neparanku (toliau nuo namų, sudėtingas susisiekimas, neišplėtotą viešojo transporto sistema, nenorima gyventi bendrabutyje, o nuomotis kitokį būstą neišgalima), nuvertinamas koleginio lygmens išsilavinimas (koleginių studijų kokybė vertinama kaip nepakankama norimiems tikslas pasiekti), daroma prielaida, kad regioninėse kolegijose mažiau galimybių išgirsti įvairesnius dėstytojus, pasirinkti įvairesnes praktikos vietas. Priešingai, Pietvakarių Lietuvos regiono jaunuolių studijų regioninėse kolegijose rinkimosi reikšmingiausias faktorius yra noras įgyti pageidaujama specialybę, todėl pirmiausia pasirenkama studijų programa ir tik paskui studijų vieta. Antrasis pagal svarbumą studijų regioninėse kolegijose rinkimosi veiksnys – mikrosocialinė aplinka (šeimos narių, draugų patarimai) ir socioekonominiai veiksniai: studijų kokybė, stojimo ir mokymosi sąlygos, teorinių ir praktinių žinių integravimas, studijų organizavimas, studijų ir darbo derinimo galimybės, studijų kaina. Išryškėjo ir praktinio mokymosi poreikis – praktikos vietų pasirinkimo galimybė.

Gauta 2023 09 27

Priimta 2023 11 28

Literatūra

1. Abe, E. N.; Chikoko, V. 2020. 'Exploring the Factors that Influence the Career Decision of STEM Students at a University in South Africa', *International Journal of STEAM Education* 7: 60. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1186/s40594-020-00256-x>
2. Advilonienė, Ž.; Balickienė, V.; Beržanskienė, M.; Eklerienė, Z.; Kalvaitienė, D.; Šnipaitienė, G. 2009. *Marijampolės kolegija: įvaizdis, realijos, perspektyvos. Tyrimo ataskaita*. Marijampolė: Marijampolės kolegija.
3. Advilonienė, Ž.; Adriukaitienė, R.; Kalvaitienė, D. 2020. *Jaunimo motyvacijos studijoms ir pasirengimo karjerai tyrimas Pietvakarių Lietuvos regione: Marijampolės kolegijos atvejis*. Marijampolė: Marijampolės kolegija.

4. Ahmed, H.; Ahmed, A.; Ahmed, H.; Khan, E. 2022. 'Factors Influencing Career Choice in Generation Z: A Study from Students of Private Colleges in Lahore', *Biomedica – Official Journal of University of Health Sciences* 38(4): 230–234. DOI: 10.24911/BioMedica/5-800
5. Ahmed, K. A.; Sharif, N.; Ahmad, N. 2017. 'Factors Influencing Students' Career Choices: Empirical Evidence from Business Students', *Journal of Southeast Asian Research* 2017: 1–15. DOI: 10.5171/2017.718849
6. Akosah-Twumasi, P.; Emeto, T. I.; Lindsay, D.; Tsey, K.; Malau-Aduli, B. S. 2018. 'A Systematic Review of Factors that Influence Youths Career Choices – the Role of Culture', *Frontiers in Education* 3: 58. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.3389/feduc.2018.00058>
7. Almario, O. P. 2021. 'Factors Affecting the Career Choice Decision of SHS in Central Luzon', *Cosmos – An International Journal of Management* 11(1): 84–102. DOI: 10.46360/cosmos.mgt.420212011
8. Bauman, Z.; Raud, R. 2019. *Savasties praktikos*. Vilnius: Apostrofa.
9. Berger, P. L.; Luckmann, Th. 1999. *Socialinis tikrovės konstravimas*. Vilnius: Pradai.
10. Bergmark, U.; Lundström, S.; Manderstedt, L.; Palo, A. 2018. 'Why Become a Teacher? Student Teachers' Perceptions of the Teaching Profession and Motives for Career Choice', *European Journal of Teacher Education* 41(3): 266–281. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1080/02619768.2018.1448784>
11. Borlaug, S. B.; Tellmann, S. M.; Vabø, A. 2023. 'Nested Identities and Identification in Higher Education Institutions – the Role of Organizational and Academic Identities', *Higher Education* 85: 359–377. Prieiga per internetą: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10734-022-00837-5>
12. Brazauskas, G.; Olberkytė, L.; Stanaitis, A. J. 2012. „Geografijos studijų programų pasirinkimo motyvacija“, *Tiltai* 2: 85–95. Prieiga per internetą: <https://core.ac.uk/reader/233179020>
13. Castells, M. 2006. *Informacijos amžius: ekonomika, visuomenė ir kultūra. Tapatumo galia*. Kaunas: Poligrafija ir informatika.
14. Destin, M.; Silverman, D. M.; Braslow, M. D. 2022. 'Future Identity as a Support for College Motivation and Success', *Frontiers in Education* 7: 901897. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.901897>
15. Gecevičienė, V.; Mazėtis E. 2014. „Renkamės tiksluosius mokslus?“, *Lietuvos matematikos rinkinys. Lietuvos matematikų draugijos darbai*. Ser B. 55: 28–33. Prieiga per internetą: <https://core.ac.uk/download/pdf/335065101.pdf>
16. Kardelienė, L. 2016. „Biomedicinos mokslų krypties studijų programų studentų profesinio tapatumo aukštojoje mokykloje vertinimas“, *Filosofija. Sociologija* 27(2): 140–150. Prieiga per internetą: <https://mokslozurnalai.lmaledykla.lt/publ/0235-7186/2016/2/140-150.pdf>
17. Kazi, S. A.; Akhlaq, A. 2017. 'Factors Affecting Students' Career Choice', *Journal or Research and Reflections in Education* 2: 187–196. Prieiga per internetą: <https://ue.edu.pk/jrre/articles/1100117.pdf>
18. Keibienė, R.; Jonaitienė, L.; Daukilas, S. 2012. „Studentų profesinės motyvacijos tyrimas“, *Sveikatos mokslai* 22(5): 173–179. Prieiga per internetą: <https://sm-hs.eu/wp-content/uploads/2019/02/365-1325-1-PB.pdf>
19. Kulikovskaya, I. E.; Mironova, E. N. 2022. 'Factors of Shaping the Image of the Professions of the Future Among High School Students', *ARPHA Proceedings* 5: 975–991. DOI: 10.3897/ap.5.e0975
20. Lamanuskas, V.; Railienė, L. 2010. „Lietuvos švietimo sistema aukštesniųjų klasių moksleivių požiūriu“, *Švietimas: politika, vadyba, kokybė* 3(6): 10–19. Prieiga per internetą: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1026912.pdf>
21. Lieponienė, J.; Ragalytė, B.; Sinickas, H. 2016. „Studentų pasirengimo ir motyvacijos informatikos inžinerijos krypties studijoms tyrimas“, *Taikomieji tyrimai studijose ir praktikoje* 12: 45–47. Prieiga per internetą: <https://ojs.panko.lt/index.php/ARSP/article/view/>
22. Mili, M.; Towers, E. 2022. 'How Postgraduate University Students Construct Their Identity as Learners in a Multicultural Classroom', *Teaching in Higher Education* 22: 1–17. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1080/13562517.2022.2098010>
23. Nacionalinė švietimo agentūra. *Motyvavimo priemonių rinktis pedagogikos studijas veiksmingumo analizė*. 2023. Projektas Nr. 09.4.1-ESFA-V-713-02-0001 „Profesinio mokymo ir mokymosi visą gyvenimą informacinių sistemų ir registų plėtra“. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2023/02/A8_Motyvavimo-priemones-pedagoginiame-darbe.pdf
24. *Pasirengimas magistrantūros studijoms ir motyvacijos studijuoti problematika*. Mosta. 2018. Prieiga per internetą: https://strata.gov.lt/images/leidiniai/Magistrantra_%20pasirengimas%20ir%20motyvacija%20studijuoti.pdf

25. Ries, A.; Trout, J. 2005. *Pozicionavimas. Kova dėl pirkėjo. Kaip šiandieninėje perkrautoje rinkoje būti girdimam ir matomam*. Kaunas: Smaltija.
26. Shahzad, M. N.; Fatima, S. T.; Ahmed, M. A. 2018. 'Factors Influencing on Students' Career Choices: Multivariate Analysis', *International Journal of Contemporary Applied Researches* 5(6): 1–16. Prieiga per internetą: <http://www.ijcar.net/assets/pdf/Vol5-No6-June2018/01.pdf>
27. Sharif, N.; Ahmad, N.; Sarwar, S. 2019. 'Factors Influencing Career Choices', *IBT Journal of Business Studies* 15(1): 33–46. Prieiga per internetą: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3431911
28. Valantiniienė, I.; Eidukaitienė, L. 2018. „Sporto vadybininkų profesinės karjeros pasirinkimą lemiantys veiksniai ir asmenybės savybės“, *Baltic Journal of Sport and Health Sciences* 4(67): 94–101. DOI: 10.33607/bjshs.v4i67.538
29. Wang, J.; Yang, Ch.; Wang, J.; Sui, X.; Sun, W.; Wang, Y. 2023. 'Factors Affecting Psychological Health and Career Choice Among Medical Students in Eastern and Western Region of China After COVID-19 Pandemic', *Frontiers Public Health* 11: 1081360. DOI: 10.3389/fpubh.2023.1081360

ŽIVILĖ ADVILONIENĖ

Motivational Factors for Studying in Regional Institutions of Higher Education in South-Western Region of Lithuania

Summary

The paper discusses the results of the research study on the later life choices of young people leaving gymnasium and the motivational factors for studying at regional higher education institutions. The study explores what young people studying in the III–IV years of gymnasium in the South-western region of Lithuania see as their immediate life perspectives: to what extent they associate themselves with Lithuania or other countries, their choice of studies, work or other activities. The research explores the factors that determine the choice of study location and study programme, especially in regional higher education institutions. The results of the study revealed that the choice of a study institution is influenced by the quality and cost of the study process, the learning conditions (aspect of quality), the living conditions and the cost of living during the study period (financial aspect), and the feedback about the institution (image aspect). In the case of the selection of a study programme, the main motives are the possibility of studying the desired specialisation, the good reputation of the educational institution and good learning conditions. The personal grade point average also has an influence on the choice of study programme.

Keywords: higher education, motivation for study choice, college level studies in the region, factors influencing study choice